

”Koranbränning är inte välkommet

Skändningen av Koranen på Emilistorp ledde till omfattande protester på Rosengård. Enligt polisen samlades 300 personer sig på Amiralsgatan, vilket helt stoppade trafiken till och från Rosengård. FOTO: TT

En torsdagskväll i augusti 2020 skedde något unikt i en moské i Rosengård: representanter för muslimska församlingar gjorde – tillsammans med företrädare för kristna kyrkor, rabbinen i den judiska församlingen och flera politiska partier – ett samstämmigt uttalande: ”Koranbränning är inte välkommet i Malmö”. Bakgrunden till uttalandet var de politiska aktioner som planerades av den danske politikern Rasmus Paludan i Malmö under hösten.

i Malmö”

”Koranbränning är inte välkommet i Malmö”

Hösten 2020 präglades av oro efter det att den danske politikern Rasmus Paludan aviserat att han ämnade bränna Koranen i Malmö. Därför gjorde muslimska, kristna och judiska företrädare gemensamt uttalande med budskapet: ”Koranbränning är inte välkommet i Malmö”.

VECKORNA SOM FÖREGÅTT detta uttalande hade präglats av en hel del oro och skrivelser i media – men även av dialog och samtal. Malmö-imamen Salahuddin Barakat förklarar hur han kontaktades av polisen som berättade för honom om en ansökan som inkommit gällande ”en manifestation mot islamiseringen av Sverige.” Utifrån erfarenheter i Danmark och Norge utgick polisen ifrån att arrangörerna ämnade bränna koranen i manifestationen. Polisen ville därför föra samtal med de muslimska samfundsföreträdarna i Malmö för att förmedla vikten av ett lugnt bemötande.

Muslimska företrädare berättar att de, utöver oron över hur vissa kunde tänkas reagera, även kände en annan typ av oro – en existentiell oro. ”Den här typen av manifestationer sker inte i ett vakuum, utan måste förstås i ett större sammanhang”, säger Anas Deneche, företrädare för Svenska Islamiska Samfundet. ”Det är inte så att högerextrema en dag vaknar upp och bestämmer sig för att bränna Koranen. Detta har föregåtts av terrorådet i Christchurch och andra terrorattacker mot moskéer, samt trakasserier och demonisering av muslimer.”

Stöd från judiska församlingen

Även Moshe David HaCohen, som är rabbin i Judiska Församlingen i Malmö, delar uppfattningen att det rör sig om mer än en manifestation för yttrandefriheten. ”Detta är bortom förolämpningar”, förklarar han. ”Historien vittnar om att när man säger till den andre att ’det som du håller för heligt hör inte hemma i mitt samhälle’ så slutar det med folkmord” säger han hänvisar till ett citat från den tyske författaren och poeten Heinrich Heine (d. 1856) som han nämnde i moskén i Rosengård: ”Närhelst de bränner böcker kommer de också, i slutändan, att bränna människor.”

”Jag känner därför tacksamhet över att politiska företrädare i Malmö gjorde gemensam sak med trossamfundens företrädare när de förklarade att man inte välkomnar denna typ av provokatio-

Religiösa och politiska företrädare gjorde ett gemensamt uttalande med anledning av koranbränningsaktionerna i Malmö. På bilden syns (från vänster): oppositionsrådet Torbjörn Tegnhammar (M), imam Salahuddin Barakat, rabbin Moshe-David Hacohen, kommunalrådet Katrin Stjernfeldt Jammeh och kaplan Marcus Nylander. FOTO: JUDISKA FÖRSAMLINGEN MALMÖ

ner i Malmö.” Moshe David HaCohen beskriver att han och den Judiska Församlingen i Malmö gjorde ett starkt uttalande till de muslimska samfundet: ”Vi förstår er och vi stödjer er i detta.” Han menar att detta var viktigt för att avvärja våld och att den gemensamma hållningen bidrog till lugnt bemötande.

Kontakter möjliggjorde informationsspridning

”Det var bra att polisen tog kontakt med muslimska trossamfundsföreträdare,” säger Malin Martelius, säkerhetschef Malmö stad. ”Det gav dem möjlighet att sprida viktig information och föra dialog med samfundet. När individer vid en icke-tillståndsgiven manifestation senare på eftermiddagen sparkade på och försökte bränna en koran, upplevde många att det tog lång tid innan polisen ingrep. ”Händelsen filmades och spreds och en del tolkade det som att polisen tillät hets mot folkgrupp att ske eller att manifestationen i själva verket var .tillståndsgiven, ryktena om detta blev svåra att hantera.”

”När manifestationer aviserades i andra delar av landet, var det viktigt för polisen på nationell nivå att ha kontakt med civilsamhället för att reda ut och nyansera bilden av vad som förmedlas i media”, säger Roger Ekenstedt, dialogpolis i Stockholm. ”I det sammanhanget fick lokalpoliserna en viktig roll. Det var viktigt att tala med trossamfundsföreträdare och tydliggöra vad som är tillåtet och inte tillåtet i svensk lag, för att på så sätt ta udden av sådant som på grund av okunskap kunde leda till provokationer. Samtidigt fanns behov av att förklara nödvändigheten av återhållsamhet för att undvika våldsytringar.”

*”Det var viktigt att tala med trossamfunds-
företrädare och tydliggöra vad som är tillåtet och
inte tillåtet i svensk lag...”*

Ett sådant möte kom till stånd under Myndigheten för stöd till trossamfunds regi, när man anordnade ett dialogmöte mellan de sju muslimska statsbidragsberättigade trossamfundet och Polismyndigheten. Under mötets gång fick polisen möjlighet att förklara hur man inom polisen förhåller sig till manifestationerna samt diskutera gränsdragningar mellan yttrandefrihet och regler mot hets mot folkgrupp.

Viktigt med personliga möten

Men Roger Ekenstedt ger framförallt en eloge till de poliser som gick ut och träffade församlingsrepresentanter på lokalnivå. Det var de som hade möjlighet att direkt samtala med människor vilka bar på blandade känslor, såsom oro och rädsla, men hos vissa även en känsla av att bli kränkt och få sin religionsfrihet inskränkt. Dessa poliser gjorde en mycket viktig insats när de i enskilda möten förklarade yttrandefriheten och dess gränser.

Även muslimska företrädare talar om att man förespråkade ett lugnt bemötande. ”Det är viktigt att man inom församlingar och minoritetsgrupper talar om hur man mest effektivt stoppar högerextremister – vad är ett vist sätt att bemöta dem?” säger Salahuddin Barakat.

”Vi hade kontinuerligt kontakt med våra medlemsföreningar”, berättar Haider Ibrahim, ”Det var viktigt för oss på nationell nivå att till våra medlemsföreningar förmedla vikten av ett icke-våldsamt bemötande – demonstrera om ni vill, men håll er inom lagens ramar.”

Imamer försökte stoppa våldet

”De som står bakom koranbränningarna förespråkar en samhällsskadlig tolkning av yttrandefriheten, och gör i princip samma tankekurva som människor som utifrån religiös grund förespråkar våld,” säger Anas Deneche. ”Det var inte de religiöst motiverade som stod för våldet,” säger han med hänvisning till de kraveller som uppstod i Malmö, ”tvärtom, så var det religiösa företrädare som försökte tala våldsverkarna tillrätta.”

Även Salahuddin Barakat vill problematisera vad media och det offentliga väljer att fokusera på: ”Det är viktigt att bemöta narrativet om våldsamma muslimer. Det var inte de som demonstrerade mot koranbränningen under dagen som senare på kvällen ställde till med stök.” Han berättar att ett fåtal – ca ett 50-tal – stod bakom de våldsamma kravellerna på kvällen, medan merpar-

Under augusti 2020 planerade den danske politikern Rasmus Paludan tillsammans med svenska gatukonstnären Dan Park att bränna Koranen under en demonstration i Malmö, men nekades demonstrationstillstånd. Sympatisörer till Paludans parti (Stram Kurs) arrangerade därefter en ej tillståndsgiven demonstration i Emilstorp nära Rosengård, där man brände koranböcker. Samma dag genomfördes en manifestation på Stortorget i Malmö där deltagarna sparkade omkring en Koran på marken, tre av dem greps av polis misstänkta för hets mot folkgrupp. Koranbränningen och aktionen på Stortorget följdes av ett våldsamt upplopp i Malmö, ett stort antal personer deltog.

ten av de 300 som media skrivit om utgjordes av individer som var åskådare. ”En imam försökte tala dem tillrätta, han kysste deras händer och bad dem sluta, och även om många av dem som samlats lämnade platsen, fanns det en del som inte ville lyssna.” Uppgivet berättar Salahuddin att imamen ifråga glömdes bort av såväl media som lokala myndigheter. ”Det är viktigt att lyfta fram de goda krafterna!”

Lokalsamhället röjer upp

Malin Martelius stämmer in: ”Morgonen efter åkte jag förbi platserna där upploppet ägt rum och såg hur malmöborna i Rosengård gått ut från sina hem vid fem på morgonen för att röja undan”, säger hon och fortsätter: ”Det var en stark symbolhandling som visade att människorna tar avstånd från våld och engagera sig.”

Samtidigt oroas hon över det klimat i vilken manifestationerna ägt rum och säger: ”Retorik som tidigare kunde mötas av avsky och motstånd passerar idag obemärkt förbi i den politiska diskursen.”

”Det är viktigt att undersöka vilka långsiktiga effekter normalisering av hatet har” säger Salahuddin Barakat och fortsätter: ”Lika mycket som yttrandefriheten är en del av demokratin är skyddet av minoriteter en del av den. Människor behöver få känna sig som en del av det svenska samhället.”

Att klimatet är oroväckande håller även Anas Deneche med om: ”Det börjar inte med koranbränningar, och det slutar inte där heller. Under hösten har vi sett att flera muslimska församlingar mottagit brev med hot- och hatbudskap, åtföljt av ett okänt vitt pulver”. ”Vad händer när man vill sluta kritisera Koranen och istället vill kritisera muslimer? Bränner man även muslimer då?”

Även Haider Ibrahim håller med: ”Jag står upp för yttrandefriheten. Jag flydde mitt hemland därför att jag inte hade yttrandefrihet – det är en mycket viktig rättighet som jag arbetar för. Samtidigt anser jag att den som nyttjar yttrandefriheten har ett ansvar för vad man säger. Kan mina ord inspirera andra till våld?” frågar han retoriskt.

Text: Hasnain Govani